

Research Paper

Managing and controlling war and terrorism in the direction of improving the image of sports in Islamic countries with emphasis on Islamic verses and narratives

Hamidreza Jalili*: Ph.D. in Sport Management, Assistant Professor, Teacher at the Ministry of Education, Qom. Iran

Received: 2024/11/19 **PP** 65-80 **Accepted:** 2025/02/04

Abstract

The purpose of this study was to study appropriate strategies for managing and controlling war and terrorism in the direction of improving the image of sport in Islamic countries with emphasis on Islamic traditions and narratives. The method of this study was mixed in terms of data collection method. The statistical population consisted of experts in sport and politics who were selected by purposeful sampling. The research tools included a survey and a researcher-made questionnaire. The ECHP and TOPSIS methods were used to analyze the data. The entire analysis process was performed in SuperDecisions and BT TopSis SoLver software. Finally, seven final solutions were identified by the surveys. According to the results of ECHP method, it was found that economic conditions with score of 0.167, geographical condition with score of 0.20 and social conditions with score of 0.080 were the most important conditions for choosing management and control strategies in war and terrorism in Iran. The path to improving the image of sports is in Islamic countries. According to the results of TOPSIS method, it was found that establishing sports network covering Islamic countries with a coefficient of 0.8823 is the best solution for managing and controlling war and terrorism in order to improve the image of Islamic countries with emphasis on Islamic traditions and narratives.

Keywords: war, terrorism, sport, Islam

Citation: Hamidreza Jalili (2025). **Managing and controlling war and terrorism in the direction of improving the image of sports in Islamic countries with emphasis on Islamic verses and narratives.** *Journal of Society and Politics*, Vol 2, No 8, Shiraz, PP 65-80.

*. **Corresponding author:** Hamidreza Jalili, **Email:** dr.hr.jalili@gmail.com, **Tel:** +98 09127510048

Extended Abstract

Introduction

Today, war and various terrorist activities are expanding on a global scale. The existence of different terrorist groups and the emergence of certain exploitative behaviors at the international level have led to the spread of war and terrorism. Undoubtedly, these issues have caused numerous negative consequences worldwide, which require appropriate management. Taking into account international pressures and some unsuitable policies by various countries, the occurrence of war and terrorism and their eradication have become increasingly difficult tasks. Therefore, it is necessary to employ appropriate measures and management strategies to control the adverse effects of war and terrorism (Sabbaghian, 2015). Efforts to reduce and prevent war have always been emphasized in Islam.

Although, according to divine commandments, protecting one's lands and borders is one of the duties of Muslims ("Fight in the cause of Allah those who fight you, but do not transgress limits; for Allah loves not transgressors." – Quran, Surah Al-Baqarah, 2:190), preventing war and mitigating its effects has consistently been pursued in the Islamic tradition. The Prophet Muhammad (peace be upon him) transformed many of the common ethical values of the age of ignorance (Jahiliyyah) and sought to utilize the positive aspects of Arab culture for the noble goals of Islam (Izutsu, 1996). The Prophet declared that the purpose of his mission was to perfect the foundations of good ethics (Bayhaqi, 2003; Noori, 1408) and encouraged his companions to pursue lawful means of livelihood to eliminate the incentive for earning income through warfare (Al-Kafi, Vol. 5).

The life and practices of the Prophet Muhammad (peace be upon him), while centered on the universal nature of Islam, were based on the recognition of the existence of tribes, nations, and other religions. This spirit is evident in the letters the Prophet wrote to various rulers and in treaties centered on peace. The Quran also contains many verses emphasizing Islam's commitment to peace. For instance, Surah Al-Baqarah, verse 208 ("O you who have believed, enter into peace completely...") invites people to embrace

comprehensive and universal peace. Similarly, Surah Al-Anfal, verse 61 underlines the importance of initiating peace talks, even with opponents. These teachings highlight the foundational principle of peace in Islam.

Methodology

This study is categorized as applied research and was conducted through a field-based approach. The data collection method was descriptive. The statistical population of this study consisted of experts knowledgeable in the fields of sports and politics, including university professors, informed managers, and related specialists with a comprehensive understanding of the research subject. After identifying these individuals (N = 34), all of them were included as the research sample through a census sampling method. Ultimately, after distributing and collecting the research questionnaires, a total of 25 completed questionnaires were analyzed.

Results and discussion

One of humanity's fundamental needs is security, which is one of the most important responsibilities of governments to ensure. Security, in all its dimensions—individual, social, political, cultural, economic, and judicial—is a vital necessity for both individuals and society. All members of society, as well as governments and states, must utilize all their resources and capabilities to create and promote security.

When Prophet Ibrahim (peace be upon him) built the Kaaba in Mecca, he shared two major requests with Allah: the appointment of a prophet from among his descendants in that region, and the establishment of security for that location as a safe space for all people. Allah accepted both of his prayers. The Quran, in numerous verses, refers to the safety of Mecca as a great blessing.

In Islam, one of the key purposes of governance is the establishment of security. Leaders are obligated to combat any form of aggression or transgression that threatens security in society. Imam Ali (peace be upon him) emphasized the necessity of security and stability to the extent that he deemed governance essential—even if it was corrupt or

oppressive. In Sermon 40 of Nahj al-Balagha, Imam Ali states:

"People require a leader, whether righteous or wicked. Under his rule, the believer can fulfill his faith, and the disbeliever can enjoy worldly benefits. Through him, Allah allows lifespans to be completed, collective wealth to be distributed, enemies to be confronted, paths to remain secure, and the strong to be held accountable for the weak—so that the virtuous may find peace and the wicked may be restrained."

This highlights the essential role of governance in ensuring peace and security for all.

Conclusion

War and terrorism are among the most destructive phenomena on the international stage. While Islam emphasizes the defense of the Islamic community, it always prioritizes peace over war. Rashid Rida, in one of his works, adheres to this theory, asserting that international peace and friendship are principles to which people should remain committed. For this reason, God commands us to choose peace over war. This perspective is

supported by various Quranic verses and narrations, such as:

"And if they incline to peace, then incline to it [as well], and rely upon Allah. Indeed, it is He who is the Hearing, the Knowing." (Anfal, 61).

This verse, along with the preceding and following verses, was revealed in the context of the Jewish Banu Qurayza tribe, who broke their treaty, or of groups whose betrayal was feared. The verse permits and even mandates peace if the enemy inclines towards it.

Another verse, found in Surah Al-Mumtahana, in conjunction with others addressing jihad against disbelievers, provides an interpretive framework for understanding some of the seemingly general directives on jihad:

"Allah does not forbid you from those who do not fight you because of religion and do not expel you from your homes—from being righteous toward them and acting justly toward them. Indeed, Allah loves those who act justly. Allah only forbids you from those who fight you because of religion and expel you from your homes and aid.

References

1. The Holy Quran.[In Persian]
2. Nahj al-Balagha.[In Persian]
3. Bayhaqi, Ahmad bin Hussein Bayhaqi. (2003). Al-Sunan al-Kubra, vol. 15, p. 252, Beirut 1424/2003.[In Persian]
4. Toshihiko Izutsu. (1966). Religious Moral Concepts in the Quran, vol. 1, pp. 74-104, Montreal.[In Persian]
5. Hosseinzadeh, Mahboobeh. (2008). Studying the Effects of War on Children: A Hope as Small as Nothing, Etamad, No. 1702, <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=1640931>. [In Persian]
6. Jafarian, Rasoul (1980), Political History of Islam, Qom: Printing and Publishing Organization of the Ministry of Culture and Islamic Guidance.[In Persian]
7. Khaduri, Majid (1981), War and Peace in Islamic Law, Tehran: Payam Noor University.[In Persian]
8. Soltani Nasab, Ibrahim. (1983). Jawaher al-Kalam fi Sharh Shara'e al-Islam, in Al-Ihya al-Turaht al-Arabi, Lebanon.[In Persian]
9. Rasekh, Nazanin; Javadipour, Mohammad. (2017). The role of sports and the development of sports diplomacy in advancing socio-cultural policies and foreign relations of the Islamic Republic of Iran, Sports Management Journal.[In Persian]
10. Raanaei, Shahin. (2017). Studying the effects of World War I on the social

- structures of the western regions of Iran, Scientific-Research Journal of Historical Studies, 9(3), 18-32.[In Persian]
11. Salimi, Abdolhakim. (2003). International Relations in Islam: A Study of Historical Stages, Marefat, No. 69.[In Persian]
 12. Shariati, Mehdi; Goudarzi, Mahmoud. (2015). The Position of Sports Diplomacy in the International Relations of the Islamic Republic of Iran; A Qualitative Approach Based on Content Analysis, Danesh Poliya, 11(22), 127-95.[In Persian]
 13. Kooline, Al-Kafi, Vol. 5, p. 7779.[In Persian]
 14. Sabaghian, Ali. (2015). Sports Diplomacy, Studies in Communication Culture, 16(31), 151-132.[In Persian]
 15. Motaghiannejad, Mustafa; Ghadim Malaloo, Ali; Mousavi, Seyyed Mohammad Reza. (2014). Investigating the dimensions of soft war and the effects of cultural invasion on youth, International Congress of Religious Culture and Thought, Qom, Center for Cultural Engineering Leadership of the General Culture Council of Bushehr Province.[In Persian]
 16. Mohammad, Hamida...(1995), Letters and Political Pacts of Hazrat Muhammad (PBUH) and Documents of the Early Islam, Translated by Seyyed Mohammad Hosseini, Tehran: Soroush Publications.[In Persian]
 17. Nastaran Borujeni, Iman. (2012). The Position of Sports in the Practices and Counteraction to Soft War, Second National Conference on Sports Talent Search, Tehran, Sports Basij Organization.[In Persian]
 18. Nouri, Hossein bin Mohammad Taqi. (1991). Mustadrak al-Wasael wa Mustanbat al-Maseel, Vol. 11, p. 187, Qom.[In Persian]
 19. Avraham, E. (2013). Crisis communication, image restoration, and battling stereotypes of terror and wars: Media strategies for attracting tourism to Middle Eastern countries. American Behavioral Scientist, 57(9), 1350-1367.
 20. Berg, B. K., Kessler, S. A., Berg, T. M. H. B. K., & Hunt, T. M. (2016). A realist perspective of sport and international relations: US governmental perceptions of Olympic boycott movements, 1936–2008. The 'Olympic and Paralympic 'Effect on Public Policy, 7.
 21. Billings, A. C., Brown, C. L., Crout III, J. H., McKenna, K. E., Rice, B. A., Timanus, M. E., & Ziegler, J. (2008). The games through the NBC lens: Gender, ethnic, and national equity in the 2006 Torino Winter Olympics. Journal of Broadcasting & Electronic Media, 52(2), 215-230.
 22. Bormann, N. C., & Savun, B. (2018). Reputation, concessions, and territorial civil war: Do ethnic dominoes fall, or don't they? Journal of Peace Research, 0022343318767499.
 23. Cha, V. (2013). "The Asian games and diplomacy in Asia: Korea–China–Russia". The International Journal of the History of Sport, 30(10), pp: 1176-1187.
 24. Cleland, J. (2019). Sports Fandom in the Risk Society: Analyzing Perceptions and Experiences of Risk, Security and Terrorism at Elite Sports Events. Sociology of Sport Journal, 36(2), 144-151.
 25. Coakely, J. J. (2009). Sports in society: issues and controversies Sports in society: issues and controversies. tenth ed.: McGraw-Hill

26. Giulianotti, R., & Armstrong, G. (2011). Sport, the Military and Peacemaking: history and possibilities. *Third World Quarterly*, 32(3), 379-394.
27. Hoberman, J. M. (1984). *Sport and political ideology* (Vol. 62). University of Texas Press.
28. Hoberman, J. (2011). The myth of sport as a peace-promoting political force. *SAIS Review of International Affairs*, 31(1), 17-29.
29. Hodgson, G. (2019). Fields of battle: UK government and public attitudes to sport in the Second World War. *Leisure/Loisir*, 43(2), 271-286.
30. Horton, P. (2018). The Ambivalence of the Reaction, Response, Legacy and War Memory: The Japanese Occupation of the Malayan Peninsula: The Consequences for Sport of the Imperial Past and the Democratic Present. In *Japanese Imperialism: Politics and Sport in East Asia* (pp. 279-334). Palgrave Macmillan, Singapore.
31. Lee, Y. S. (2006). The Korean War and tourism: legacy of the war on the development of the tourism industry in South Korea. *International Journal of Tourism Research*, 8(3), 157-170.
32. Jansen, S. C., & Sabo, D. (1994). The sport/war metaphor: Hegemonic masculinity, the In Persian Gulf War, and the new world order. *Sociology of Sport Journal*, 11(1), 1-17.
33. Phillips, M. G. (1997). Sport, war and gender images: the Australian sportsmen's battalions and the First World War. *The International Journal of the History of Sport*, 14(1), 78-96.
34. Solstad, G. M., & Strandbu, Å. (2019). Culturally framing 'safe sport': on political mobilisation against abuse in Zambian sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 11(4), 625-637.
35. Spaaij, R. (2016). Terrorism and security at the Olympics: empirical trends and evolving research agendas. *The International Journal of the History of Sport*, 33(4), 451-468.
36. Taylor, T., & Toohey, K. (2007). Perceptions of terrorism threats at the 2004 Olympic Games: Implications for sport events. *Journal of Sport & Tourism*, 12(2), 99-114.
37. Toohey, K., Taylor, T., & Lee, C. K. (2003). The FIFA World Cup 2002: The effects of terrorism on sport tourists. *Journal of Sport Tourism*, 8(3), 186-196.
38. Xifra, J. (2009). Building sport countries' overseas identity and reputation: A case study of public paradiplomacy. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 504-515.

مقاله پژوهشی

مطالعه و انتخاب راهکارهای مناسب جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی

حمیدرضا جلیلی^۱: دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، استادیار، معلم وزارت آموزش و پرورش، قم، ایران.

دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۲۹ صص ۶۵-۸۰ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۱۶

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مطالعه راهکارهای مناسب جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی انجام گرفته است. روش پژوهش حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها آمیخته بود. جامعه آماری شامل خبرگان آگاه به موضوع ورزش و سیاست بودند که به صورت نمونه گیری هدفمند مشخص شدند. ابزار تحقیق شامل فیش برداری و پرسشنامه محقق ساخته ای بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از روش ای‌اچ‌پی و تاپسیس استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل در نرم افزارهای SuperDecisions و BT TopSis SoLver انجام گردید. با بررسی‌های انجام شده در نهایت تعداد ۷ راهکار نهایی شناسایی گردید. با توجه به نتایج روش ای‌اچ‌پی مشخص گردید که شرایط اقتصادی با نمره ۰/۱۶۷، شرایط جغرافیایی با نمره ۰/۱۲۰ و شرایط اجتماعی با نمره ۰/۰۸۰ مهمترین شرایط موثر در جهت انتخاب راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی می‌باشد. با توجه به نتایج روش تاپسیس مشخص گردید که ایجاد شبکه ورزشی پوشش دهنده ورزش کشورهای اسلامی با ضریب ۰/۸۸۲۳ بهترین راهکار جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: جنگ، تروریسم، ورزش، اسلام

استاد: حمیدرضا جلیلی (۱۴۰۳). مطالعه و انتخاب راهکارهای مناسب جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی. فصلنامه جامعه و سیاست، سال ۲، شماره ۸، شیراز، صص ۶۵-۸۰.

مقدمه

امروزه جنگ و برخی رفتارهای تروریستی در سطح جهان در حال گسترش می‌باشد. وجود گروهک‌های مختلف تروریسم و ایجاد برخی رفتارهای سودجویانه در سطح بین‌المللی سبب شکل‌گیری جنگ و تروریستی گردیده است. بدون شک این مسئله سبب بروز برخی عوارض منفی در سطح بین‌المللی گردیده است که وجود این عوارض نیازمند مدیریت مناسب دارد. با توجه به فشارهای بین‌المللی و همچنین برخی سیاست‌های نامناسب از کشورهای مختلف، بروز جنگ و تروریسم و ریشه‌کن کردن آن به امری سخت و دشوار تبدیل شده است. از این رو

^۱. نویسنده مسئول: حمیدرضا جلیلی، پست الکترونیکی: dr.hr.jalili@gmail.com، تلفن: ۰۹۱۲۷۵۱۰۰۴۸

نیاز است تا با برخی رفتارها و مدیریت‌های مناسب، عوارض نامناسب جنگ و تروریسم را تحت کنترل قرار داد (صباغیان، ۱۳۹۴). تلاش‌ها جهت کاهش جنگ و همچنین جلوگیری از وقوع آن، همواره در اسلام مدنظر بوده است.

اگر چه مطابق با دستورات الهی، محافظت از مرز و بوم یکی از وظایف مسلمانان خواهد بود (وَ قَاتِلُوا فِی سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَ لَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ؛ سوره بقره: ۱۹۰)، جلوگیری از جنگ و کاهش اثرات مربوط به آن همواره مورد تلاش در اسلام بوده است. پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بسیاری از مفاهیم و ارزش‌های اخلاقی رایج در عصر جاهلیت را تغییر داد و کوشید از جنبه‌های مثبت فرهنگ عربی به سود آرمان‌های اسلام بهره گیرد (ایزوتسو، ۱۹۹۶). آن حضرت هدف از بعثت خویش را کامل کردن بنیادهای اخلاق نیک اعلام نمود (بی‌هقی، ۲۰۰۳؛ نوری، ۱۴۰۸) و یاران خویش را به کسب حلال تشویق کرد تا انگیزه درآمد یافتن از راه جنگ از میان برداشته شود (اصول کافی، جلد ۵).

سیره پیامبر اکرم (ص) با وجود جهانی بودن آیین اسلام، بر به رسمیت شناختن موجودیت قبایل، ملت‌ها و ادیان دیگر استوار بوده است. نمونه‌هایی از این روحیه در نامه‌هایی که پیامبر برای سران حکومت‌ها نوشته و پیمان‌نامه‌های مبتنی بر صلح به چشم می‌خورد. قرآن کریم نیز مشتمل بر آیات بسیاری درباره صلح‌طلبی اسلام می‌باشد. آیه ۲۰۸ سوره بقره («يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ادْخُلُوا فِی السِّلْمِ كَافَّةً...»)، مردم را دعوت به صلح کامل و فراگیر می‌کند. همچنین آیه ۶۱ سوره انفال بر لزوم گفت‌وگوهای ابتدایی صلح، حتی با مخالفان، تأکید دارد. این آموزه‌ها نشان‌دهنده اصل اساسی صلح در اسلام است.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

جنگ و تروریسم یکی از مسائل مهم در عرصه جهانی است. جنگ به درگیری سازمان‌یافته، مسلحانه و غالباً طولانی‌مدت گفته می‌شود که بین دولت‌ها، ملت‌ها یا گروه‌ها انجام شده و با خشونت شدید، گسیختگی اجتماعی و تلفات زیاد همراه است. از طرفی، تروریسم به استفاده از خشونت یا تهدید برای دستیابی به اهداف سیاسی، مذهبی یا ایدئولوژیک اطلاق می‌شود (رعنایی، ۱۳۹۶). طبق تعاریف موجود، مدیریت جنگ و تروریسم و بررسی اثرات ناشی از آنها به عنوان یکی از مسائل مهم و روز جوامع شناخته می‌شود (هودگسون، ۲۰۱۹).

یکی از مباحث کلیدی صد سال اخیر که متفکران به آن پرداخته‌اند، جنگ بوده است. از ابتدای قرن بیستم تاکنون بیش از ۲۵۰ جنگ رخ داده است که فجایی مثل آنچه در سودان، اوگاندا و افغانستان دیده می‌شود، نمونه آن است (حسین‌زاده، ۱۳۸۷). صدمات ناشی از جنگ اغلب در حوزه زیرساخت‌ها مشهود است اما اثرات روانی-اجتماعی جنگ، مانند استرس، بیماری‌های روانی، گسترش روحیه انتقام‌جویی و ترس، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد (بورمن و ساوون، ۲۰۱۸). به‌ویژه، جوامع درگیر جنگ مانند خاورمیانه که به دلیل منابع طبیعی مورد توجه هستند، تأثیرات عمده‌ای از جنگ دیده‌اند.

جنگ آثار گسترده‌ای بر حوزه‌های مختلف از جمله ورزش داشته است. ورزش که توانایی تقویت ارتباطات میان ملت‌ها را دارد، گاه تحت‌الشعاع جنگ و تروریسم قرار گرفته است. از سوی دیگر، ورزش می‌تواند در کاهش تنش‌ها مؤثر باشد، نقش همبستگی را ایفا کند و به عنوان ابزاری برای ارتقاء دیپلماسی و صلح استفاده شود. به عنوان مثال، ورزش در دوران جنگ سرد برای اهداف سیاسی و ایجاد تعاملات بین‌المللی نقشی کلیدی داشت (کواکلی، ۲۰۰۹). با این حال، بهره‌برداری از ظرفیت‌های ورزش در ارتقای صلح جهانی هنوز محدود بوده است (هومبرمن، ۲۰۱۱).

در تحقیقات مختلف، موضوع تاثیر تروریسم و جنگ بر ورزش مورد بررسی قرار گرفته است. هورتون (۲۰۱۸) نشان داد که جنگ ساختارهای ورزشی را تخریب و مشکلاتی در این زمینه ایجاد می‌کند. چا (۲۰۱۳) مشخص نمود که فعالیت‌های تروریستی می‌تواند وجهه رویدادهای ورزشی را دچار خدشه کند. از سوی دیگر، بررسی‌های جیگفرا (۲۰۰۹) حاکی از آن است که ورزش سبب تقویت همبستگی جوامع می‌شود. اما تحقیقات اندکی به بررسی راهکارهای اجرایی مدیریت عوارض جنگ بر ورزش پرداخته‌اند.

رهنمودهای اسلام در خصوص جنگ مانند قواعد اخلاقی نظیر آغاز نکردن حمله، احترام به اسیران و حفظ حقوق انسانی نشان‌دهنده تلاش اسلام در کاهش آثار منفی جنگ است. کشورهای درگیر جنگ، حتی در زمان صلح، با وجهه عمومی مخدوش مواجه هستند که لازم است برنامه‌ریزی مناسبی جهت بهبود وضعیت ورزش در این کشورها انجام شود. از سوی دیگر، ورزش قابلیت کاهش تنش‌های سیاسی و افزایش ارتقاء ارتباطات بین‌المللی را دارد، اما خود نیز از مشکلات ناشی از جنگ آسیب دیده است. تحقیق حاضر از منظر آیات و روایات

اسلامی به دنبال راهکارهایی است که در سطح کشورهای اسلامی به بهبود اوضاع ورزش کمک کند و مدیریت عوارض جنگ و تروریسم را تسهیل نماید.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع، تحقیقات کاربردی می‌باشد که به صورت میدانی انجام گردید. روش تحقیق حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها توصیفی بود. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل خبرگان آگاه به موضوع ورزش و سیاست بودند که این افراد شامل اساتید دانشگاهی، برخی مدیران آگاه و همچنین کارشناسان مربوطه بودند که اشراف کامل به موضوع تحقیق داشتند. پس از شناسایی این افراد ($N=34$) تمامی این افراد بر اساس روش نمونه‌گیری تمام شمار به عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. بدین صورت در نهایت پس از پخش و جمع‌آوری پرسشنامه‌های تحقیق؛ تعداد ۲۵ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار گردآوری تحقیق حاضر در بخش کتابخانه‌ای تحقیق شامل فیش برداری بود. با بررسی آیه‌های قرآن، احادیث و دستورات اسلامی، راهکارهایی جهت کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی شناسایی گردید همچنین در جهت شناسایی نهایی این راهکارها از نظرات برخی خبرگان آگاه به موضوع تحقیق نیز استفاده گردید. این راهکارها در غالب پرسشنامه جهت گردآوری اطلاعات در بخش کمی استفاده گردید. این پرسشنامه دارای ۷ راهکار کلی بود. پایایی این پرسشنامه با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. میزان پایایی این پرسشنامه $0/85$ مشخص گردید. روایی تحقیق حاضر با استفاده از بررسی نظرات برخی خبرگان مورد بررسی و استفاده قرار گرفت. به منظور انتخاب بهترین راهکار از روش تاپسیس و به منظور اولویت بندی راهکارهای شناسایی شده از روش AHP استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق با استفاده از نرم افزارهای SuperDecisions و BT TopSis SoLver انجام گردید.

بحث و ارائه یافته‌ها

یکی از خواسته‌های اساسی بشر امنیت است و تامین آن از مهمترین وظایف حکومت‌هاست. امنیت در همه ابعاد فردی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و قضایی و... نیاز ضروری فرد و جامعه می‌باشد که باید آحاد ملت، حکومت‌ها و دولت‌ها در ایجاد و گسترش آن تمام امکانات و توان خود را به کار گیرند. حضرت ابراهیم وقتی در مکه، خانه خدا را بنا نهاد، دو خواست بزرگ خود را با خدا در میان گذاشت. یکی مبعوث شدن پیامبری از میان فرزندان او در همین منطقه و دیگری امنیت این مکان برای همه مردم. خداوند نیز هر دو دعای او را مستجاب کرد. قرآن در آیات متعدد به شهر امن بودن مکه به عنوان یک عمت بزرگ اشاره می‌کند. در نگاه اسلام، یکی از مهمترین فلسفه حکومت، برقراری امنیت است. حاکمان موظفند که با هر تعدی و تجاوزی که باعث سلب امنیت در جامعه می‌شود مبارزه کنند. حضرت علی علیه السلام ایجاد امنیت و آرامش را تا آنجا ضروری می‌داند که وجود حکومت را اگرچه حکومت جائزانه باشد لازم می‌داند. «انه لابد للناس من امیر بر اوفاجر یعمل فی امرته المؤمن و یستمع فیها الکافر و یبلغ الله فیها الاجل و یجمع به الفیء و یقاتل به العدو و تامن به السبل و یؤخذ به للضعیف من القوی حتی یستریح بر و یستراح من فاجر.» (نهج البلاغه، خطبه ۴۰).

یعنی همانا که مردم به زمامدار - چه خوب و چه بد - نیازمندند تا مؤمنان در سایه حکومت به کار خود مشغول و کافران هم بهره‌مند شوند و مردم در سایه حکومت زندگی کنند و به وسیله زمامدار، بیت المال جمع‌آوری می‌شود و به کمک آن با دشمنان مبارزه می‌توان کرد. جاده‌ها امن و امان می‌گردد و حق ضعیفان از نیرومندان گرفته می‌شود. نیکوکاران در رفاه و ازدست‌بدکاران در امان می‌باشند. حضرت علی علیه السلام یکی از فلسفه‌های پذیرش حکومت خود را، ایجاد امنیت معرفی می‌کند: اللهم انک تعلم انه لم یکن الذی منا منافسه فی سلطان و لا التماس شیء من فضول الحطام و لكن لنرد المعالم من دینک و نظهر الاصلاح فی بلادک فیامن المظلومون من عبادک و تقام المعطه من حدودک (نهج البلاغه، خطبه ۱۳۱). این مسأله نشان می‌دهد امنیت اماکن از منظر اسلام مهم بوده است و می‌بایستی تلاش جهت بهبود آن در جوامع اسلامی انجام گردد. با این اوصاف می‌توان مشخص نمود که امنیت همواره یکی از مسائل مورد در صدر اسلام بوده است. اهمیت امنیت سبب گردیده است تا تمامی جنبه‌ها و مسائل مختلف از جمله ورزش نیز مهم و ضروری تلقی گردد. به عبارتی

امنیت در ورزش سبب می گردد تا تاثیرگذاری ورزش بیش از پیش مشخص گردد. به عبارتی یک محیط ورزشی پاک و ایمن خود می تواند سبب کاهش تنش و کنترل جنگ گردد. به عبارتی اهمیت اشاره شده در خصوص امنیت در تمامی ابعاد سبب می گردد تا ورزش نیز از امنیت لازم برخوردار باشد و این مساله خود سبب کسب فواید مدنظر ورزش در حوزه سیاست و جنگ شده است.

در دنیای امروز رسانه ها نقش تأثیرگذار بسیار زیادی بر روی افراد دارند. از آنجایی که اسلام دین جامع و کاملی است در قرآن و احادیث دینی نیز در این رابطه (مطبوعات و رسانه ها) مطالبی عنوان شده است. خداوند در آیه ۷۹ سوره بقره می فرماید: وای بر آنان، از آنچه نوشتند، و وای بر آنان از آنچه (از این نوشته ها) به دست می آورند. امام صادق (ع) می فرماید: تو را نهی می کنم از دو چیز، که هلاکت (و شقاوت ابدی) مردم در آن دو چیز است. اول اینکه ابتدا دین باطلی (و عقیده نادرستی) را، به نام دین حق، بپذیری. دوم اینکه برای مردم فتوایی صادر کنی (و چیزهایی به اطلاع مردم برسانی...) که در آن باره، علم و اطلاعی نداری. از این رو اطلاع رسانی در خصوص واقعیت های موجود همواره مورد تأکید اسلام بوده است. به طوری که خداوند در قرآن می فرماید " یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا " (ای مومنان تقوای الهی پیشه کنید و همیشه با اطمینان از درستی کلام سخن بگویید).

از این رو جهت کاهش عوارض جنگ و تروریسم نیاز است در شرایط امروزی نیز، اطلاع رسانی به صورت مناسبی انجام گردد. چیزی که امروزه رسانه های بین المللی بر خلاف آن، سعی در نامناسب جلوه دادن برخی وضعیت های موجود می باشد. با این توجه دو راهکار جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم جهت بهبود وجهه ورزش مشخص گردید. در اسلام اطلاع رسانی مناسب و بیان واقعیت های درست اهمیت بالایی دارد که جهت آن می بایستی تمامی مسلمان تلاش نمایند. از این رو با توجه به وضعیت امروزی جهان، ارتباط با رسانه ها و همچنین برگزاری برخی رویدادها جهت بیان واقعیت های کشورهای اسلامی می تواند ضمن کاهش عوارض جنگ و تروریسم، سبب گردد تا در عرصه بین المللی، کشورهای اسلامی به صورت واقعیت خود معرفی گردد. از طرفی جهت کاهش مشکلات مربوط به جنگ و تروریسم نیاز است تا در کشورهای اسلامی واقعیت های موجود مشخص و نمایان گردد. اهمیت اطلاع رسانی سبب گردیده است تا بهره مناسبی از آن در ترویج برخی فعالیت ها و برنامه ها استفاده شود. ورزش به واسطه کارکردهای اطلاع رسانی می تواند به اهداف خود دست یابد. به عبارتی اطلاع رسانی سبب گردیده است تا ورزش با سرعت بیشتری در سطح بین المللی مخابره گردد. این مساله ظرفیتی در حوزه ورزش جهت نفوذ آن در تمامی گروه ها ایجاد کرده است. به عبارتی اطلاع رسانی در خصوص ورزش و فعالیت های مربوط به آن می تواند در تاثیرگذاری آن در ابعاد نظامی و سیاسی ثمربخش باشد. بدون شک شکل گیری ورزش بدون اطلاع رسانی نمی تواند آثار مطلوبی در کاهش جنگ و تروریسم داشته باشد. این مساله سبب گردیده است تا اطلاع رسانی در خصوص ایجاد شبکه ورزشی پوشش دهنده ورزش کشورهای اسلامی و ایجاد تفاهم نامه با رسانه های بین المللی جهت پوشش رویدادهای ورزشی کشورهای اسلامی به عنوان یک راهکار مناسب جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی مشخص گردد.

یکی از مسائل دیگر جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم جهت بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی، روابط بین المللی می باشد. پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) در مورد برقراری ارتباط بین المللی اهتمام خاصی داشت. ایمان، قاطعیت، توکل بر خدا و اعتماد به نفس اساس سیاست بین المللی آن حضرت را تشکیل می دادند. ارسال نامه و سفیر به زمامداران آن روز، به ویژه امپراتوران روم و ایران، از رویدادهای نادر تاریخ روابط بین الملل به شمار می آیند. در عصر رسالت، اصول و معیارهای دینی در حد رعایت سیادت و کرامت انسانی حفظ می گردیدند. این شیوه در دوران خلفا تا حدی محفوظ ماند. ابتکارهای ارزنده پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) در زمینه روابط بین المللی از نوادر تاریخ است. نامه های آن حضرت به سران دیگر کشورها و انعقاد قراردادهای متعدد با اقوام و قبایل مستقل عرب، از جمله پیمان صلح دائمی با نضارای نجران، دلیل بر اهتمام آن حضرت به برقراری روابط صلح جویانه با دیگر ملت هاست. همچنین پندهای باطل مستشرقانی که عملکرد حاکمان به ظاهر مسلمان را ملاک قرار می دهند، رد می کند. تاریخ روابط بین الملل اسلام گواه صادقی بر قدمت نظام حقوق بین الملل اسلامی است و میزان گرایش جامعه اسلامی به ایجاد روابط بین المللی و احترام به مقررات حاکم بر آن را نمایان می کند. فرستادن پیام و سفیر نزد امپراتوران روم و ایران در آن شرایط از حوادث و جریان های عادی نبود، بلکه این ابتکار آن حضرت در ایجاد و توسعه روابط بین الملل از رویدادهای نادر تاریخ روابط بین الملل به شمار می آید. تماس با کشورهای کوچک به رغم

حساسیت های دو امپراتوری بزرگ روم و ایران نشانه توفیق پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) در ایجاد روابط صلح آمیز است (سلیمی، ۱۳۸۲). امام خمینی (ره) در خصوص اهمیت روابط بین المللی در جوامع اسلامی می فرماید: «امروز دنیا مانند یک عایله و یک شهر است، و یک شهر دارای محله های مختلفی است که با هم ارتباط دارند. وقتی دنیا وضعیتش این طور است، ما نباید منعزل باشیم... اسلام یک نظام اجتماعی و حکومتی است و می خواهد با همه عالم روابط داشته باشد.» (امام خمینی؛ صحیفه امام؛ ج ۱۹، ص ۴۱۳). «ما با همه ملت های عالم می خواهیم دوست باشیم ... می خواهیم که روابط حسنه، با احترام متقابل نسبت به همه داشته باشیم. مگر اینکه دولتهایی باشند که با ما خلاف رفتار کرده باشند و بخواهند به ما ظلم بکنند.» (همان؛ ج ۱۱، ص ۱۵۳). روابط همواره از سوی اسلام مورد تاکید بوده است. گسترش روابط در غالب ورزش می تواند آثار مثبت ورزش را به سرعت بیشتری منتقل نماید. به عبارتی اگرچه ورزش می تواند ماهیتا به کاهش تنش های سیاسی منجر گردد اما روابط ایجاد شده سبب می گردد تا از ظرفیت ورزش به صورت مناسبی استفاده گردد. با این توجه استفاده از رویکرد ارتباطی میان کشورهای اسلامی با بهره گیری از ورزش می تواند تنش ها را به صورت مناسبی در میان کشورهای اسلامی کاهش داد. این مساله سبب گردیده است تا برخی راهکارها از جمله برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در سطح بین المللی توسط کشورهای اسلامی و برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در سطح بین المللی توسط کشورهای اسلامی به عنوان راهکارهای مهم در جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی مشخص گردد.

از نخستین روزهای تشکیل دولت پیامبر (ص) به هر حال به دیپلماسی اسلام به دلیل داشتن اهدافی، چون نشر الدعوه الاسلامیه، تبادل الفداء الاسرى، تحقیق و تفحص در مورد علاقه های مشترک، تحکیم و گسترش روابط فرهنگی و تجاری توجه شده است. این دیپلماسی از نظر اهداف در طول تاریخ متحول و دگرگون شده است. به عنوان نمونه دیپلماسی در آغاز اسلام عمدتاً برای نشر دعوت دینی به کار می رفت که از طریق مذاکره جهت انعقاد صلح، دفاع از اسلام و توسعه تعالیم دینی دنبال می شد. اما در دوره های بعد (عمدتاً عصر خلفای عباسی) وسیله ای برای تسهیل تبادل میان ملت ها، استحکام روابط تجاری و فرهنگی، مبادله اسیران و رفع منازعات به کار گرفته شد (خدروی، ۱۳۸۰). در هر حال به گواهی اسناد و مدارک تاریخی و به اذعان عده زیادی از مستشرقان و نویسندگان مسلمان، دولت اسلامی از بدو تولد، روش مسالمت آمیز و دیپلماسی را جایگزین جنگ کرد و برای تنفیذ و اجرای سیاست خارجی و تعقیب اهداف خویش شیوه های انسانی و مساعدی برگزید. گفته های حکیمان پیامبر (ص) در مورد مصونیت سفیران، هم چنین نامه ها و معاهده هایی که با امپراتوری ها و دولت های قبیله ای عربستان امضا کرده اند، می تواند موید و روشنگر این مطلب باشد. برخی از نویسندگان، مجموع پیمان ها، نامه ها، معاهده های صلح و امان نامه های ارسالی حضرت برای سران را دویست و چهل و شش مورد ذکر می کنند که نشان پویایی و بالندگی دولت پیامبر (ص) در عرصه روابط خارجی است (جعفریان، ۱۳۶۹). فعالیت های انجام شده از سوی پیامبر اسلام (ص) نشان گر این مهم می باشد که نشان دهنده اهمیت تعاملات با ملت اسلامی دارد. ورزش می تواند فاصله های ایجاد شده میان برخی ملل اسلامی را کاهش دهد و به ارتقا روابط دیپلماتیک در سطح بین المللی منجر گردد. از طرفی ورزش به علت جذابیت های خود و برخورداری از مخاطبان گسترده سبب گردیده است تا تعاملات بین المللی به صورت مناسب تری ایجاد گردد. به عبارتی ورزش بستری جهت توسعه روابط بین المللی و به تبع آن کاهش جنگ و تروریسم ایجاد می نماید.

پیامبر اسلام (ص) در طول تاریخ روابط سیاسی با اقوام و ملت ها و در تمامی برخوردهای سیاسی با نمایندگان آنها و سران کشورها که جز در موارد خاصی به مخاصمه انجامید، اغلب موفق بود و این برخوردها یا به اسلام آوردن آنها منتهی می شد یا به توافقها و امضای قراردادهایی می انجامید. در هیچ کدام از این موارد نه خود پیامبر (ص) و نه نمایندگان هرگز از فریبکاری، دسیسه بازی، دروغ گفتن، نفاق افکنی، گزافه گویی، عهد شکنی تزویر و دیگر خصلتهای ضد ارزش استفاده نکرده و همواره از سادگی و صداقت به جای ابهام گویی و دو پهلوی سخن گفتن به نفع خود و طرف مقابل بهره گرفتند. همچنین از نمایندگان اقوام و ملل و مکاتبات و حتی هدایای روسای کشورها استقبال کردند و هرگز در روابط و برخوردها منفعل نبودند و ابتکار عمل را در دست داشتند و هرگز مقهور قدرت و قدرت نمایی نشدند و در مواردی که از نظر قدرت نظامی و موقعیت سیاسی در موقعیت نابرابری بودند، تن به سازش و سستی ندادند و اصول را فدای روابط مقطعی و مصالح زود گذر نکردند. پیامبر اسلام (ص) در روابط دیپلماتیک نه فریب وعده های دیگران را می خورد و نه خود وعده هایی می داد که

اطمینان بر اجرای آن نبود و همواره از برخوردهایی که موجب تنفر و سلب اعتماد طرف، مقابل می شد، اجتناب می ورزید و در عین حال، شیوه ای را در پیش می گرفت که او از ملایمت وی سوء استفاده نکند و به طمع نیفتد (محمد، ۱۳۷۴). با این توجه مشخص گردید که همواره در اسلام، تلاش جهت ایجاد صلح، ایجاد اماکن امن، ایجاد روابط بین المللی و استفاده از دیپلماسی جهت بهبود وضعیت موجود و ارتقا دوستی و صلح وجود داشته است. با توجه به اصول اسلامی و همچنین آیات، روایات، احادیث اسلامی راهکارهایی جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی مشخص گردید. همچنین در ادامه پس از بررسی نظرات خبرگان آگاه به این حوزه و تحلیل این آیات و روایات، راهکارهایی جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی شناسایی گردید. جدول شماره ۱، این راهکارها را نشان می دهد. با بررسی آیه های قرآن، احادیث و دستورات اسلامی تعداد ۷ راهکار جهت کنترل و مدیریت جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش مشخص گردید. جدول ۱ این راهکارها را نشان می دهد.

جدول ۱: راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی

ردیف	راهکار
۱	ارتقا امنیت و ایمنی مکان های ورزشی مهم و کلیدی کشورهای اسلامی
۲	ایجاد تفاهم نامه با رسانه های بین المللی جهت پوشش رویدادهای ورزشی کشورهای اسلامی
۳	برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در سطح بین المللی توسط کشورهای اسلامی
۴	برگزاری دیدارهای تدارکاتی و مسابقات چندجانبه در کشورهای اسلامی
۵	ایجاد شبکه ورزشی پوشش دهنده ورزش کشورهای اسلامی
۶	میزبانی از اردوهای تیم های ورزشی مطرح جهان در کشورهای اسلامی
۷	دعوت از ستارگان ورزشی جهان جهت حضور در کشورهای اسلامی در غالب همایش های ورزشی

با بررسی های انجام شده در نهایت تعداد ۷ راهکار نهایی جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی شناسایی گردید. در جهت اجرای این راهکارها شرایط مختلفی شامل شرایط فرهنگی، سیاسی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، نظامی و زمانی وجود دارد. به منظور بررسی و اولویت بندی شرایط موثر در جهت انتخاب راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی، از روش AHP استفاده گردید. جدول شماره ۲، نتایج این اولویت بندی را نشان می دهد.

جدول ۲: رتبه بندی شرایط موثر در جهت انتخاب راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی با استفاده از روش AHP

ردیف	شرایط	اولویت بندی
۱	شرایط اقتصادی	۰/۱۶۷
۲	شرایط جغرافیایی	۰/۱۲۰
۳	شرایط اجتماعی	۰/۰۸۰
۴	شرایط سیاسی	۰/۰۷۹
۵	شرایط فرهنگی	۰/۰۶۸
۶	شرایط زمانی	۰/۰۶۲
۷	شرایط نظامی	۰/۰۴۱

با توجه به نتایج روش AHP مشخص گردید که شرایط اقتصادی با نمره نرمال ۰/۱۶۷، شرایط جغرافیایی با نمره نرمال ۰/۱۲۰ و شرایط اجتماعی با نمره نرمال ۰/۰۸۰ مهمترین شرایط موثر در جهت انتخاب راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه

ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی می‌باشد. همچنین جدول شماره ۳ نتایج انتخاب مناسب ترین راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی با استفاده از روش تاپسیس را نشان می‌دهد.

جدول ۳: رتبه بندی راهکارهای مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و

روایات اسلامی

رتبه بندی	ضریب نزدیکی	نتیجه
اول	۰/۸۸۲۳	ایجاد شبکه ورزشی پوشش دهنده ورزش کشورهای اسلامی
دوم	۰/۳۹۱۳	برگزاری رویدادهای مهم ورزشی در سطح بین المللی توسط کشورهای اسلامی
سوم	۰/۲۵۶۹	برگزاری دیدارهای تدارکاتی و مسابقات چندجانبه در کشورهای اسلامی
چهارم	۰/۲۱۶۱	ایجاد تفاهم نامه با رسانه های بین المللی جهت پوشش رویدادهای ورزشی کشورهای اسلامی
پنجم	۰/۲۰۴۷	میزبانی از اردوهای تیم های ورزشی مطرح جهان در کشورهای اسلامی
ششم	۰/۱۴۷۸	دعوت از ستارگان ورزشی جهان جهت حضور در کشورهای اسلامی در غالب همایش های ورزشی
هفتم	۰/۱۲۳۸	ارتقا امنیت و ایمنی مکان های ورزشی مهم و کلیدی کشورهای اسلامی

با توجه به نتایج روش تاپسیس مشخص گردید که ایجاد شبکه ورزشی پوشش دهنده ورزش کشورهای اسلامی با ضریب ۰/۸۸۲۳ بهترین راهکار جهت مدیریت و کنترل جنگ و تروریسم در مسیر بهبود وجهه ورزش کشورهای اسلامی با تأکید بر آیات و روایات اسلامی می باشد.

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادها

جنگ و تروریسم یکی از جنبه های مخرب در عرصه های بین المللی می باشد. اسلام اگرچه دفاع از امت اسلامی را مورد تاکید قرار داده است، اما همواره صلح را به جنگ ترجیح داده است. رشید رضا نیز در یکی از آثار خود به این نظریه اعتقاد دارد: صلح و دوستی بین المللی اصلی است که باید مردم به آن پای بند باشند و به همین جهت خداوند به ما فرمان داده است که آن را بر جنگ برگزینیم. دلیل این دیدگاه نیز تمسک به آیات و روایاتی است؛ از جمله: "وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ" (انفعال، ۶۱)؛ و اگر به صلح گراییدند، تو [نیز] بدان گرای و بر خدا توکل نما که او شنوای داناست. این آیه با توجه به آیات قبل و بعد که درباره یهود بنی قریظه است که پیمان شکنی کرده اند و یا کسانی که ترس از پیمان شکنی آنان می رود نازل گردیده است. در این آیه صلح را در صورت تسلیم دشمن به قبول آن، مجاز بلکه واجب اعلام می نماید. آیه دیگری که در کنار آیات جهاد با کفار آمده است، ولی با مضمون خود می تواند مفسر بعضی از اطلاعات آیات جهاد باشد در سوره ممتحنه است.

"لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَ لَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَ تُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ * إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَ أَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَ ظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَ مَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ" (ممتحنه، ۹-۸)؛

خدا شما را از کسانی که در [کار] دین با شما نجنگیده و شما را از دیارتان بیرون نکرده اند، باز نمی دارد که به آنان نیکی کنید و با ایشان عدالت ورزید، زیرا خدا دادگران را دوست دارد. فقط خدا شما را از دوستی با کسانی باز می دارد که در [کار] دین با شما جنگ کرده و شما را

از خانه‌هایتان بیرون رانده و در بیرون راندنتان با یکدیگر همپشتی کردند و هر کس آنان را به دوستی گیرد آنان همان ستمگرانند. با این توضیح مشخص می‌باشد که ارتقا صلح به خصوص در میان امت اسلامی همواره مهم می‌باشد.

تحقیق حاضر مشخص نمود که جنگ در ابعاد نظامی و روانی و همچنین وجود تروریسم سبب کاهش میزان وجهه ورزش کشورهای اسلامی می‌گردد. در راستای ابهامات موجود در خصوص تأثیرات جنگ و تروریسم بر برخی جنبه‌های ورزشی، تحقیق حاضر مشخص نمود که جنگ و تروریسم به واسطه تأثیرات منفی خود سبب کاهش وجهه ورزش در کشورهای اسلامی می‌گردد. این مساله نشان گر ماهیت مخرب جنگ و تروریسم بر جنبه‌های مختلف از جمله ورزش می‌باشد. اگرچه ورزش دارای پتانسیل‌های گسترده‌ای در سطح جهان می‌باشد و حتی مطابق با تحقیقات راسخ و جوادی پور (۱۳۹۶)، شریعتی و گودرزی (۱۳۹۴)، پیگمن (۲۰۱۴) و چا (۲۰۱۳) ورزش نقش مثبتی بر بهبود وضعیت سیاسی دارد اما خود ورزش از برخی اتفاقات ناخوشایند سیاسی از جمله جنگ و تروریسم دچار مشکل می‌گردد. این مساله نشان می‌دهد که ارتباط ورزش با محیط بین‌المللی خود یک ارتباط دوسویه می‌باشد که هم می‌تواند به کاهش برخی تنش‌های بین‌المللی کاهش منجر گردد و هم از تنش‌های شکل گرفته در سطح بین‌المللی تحت تأثیر قرار گیرد.

پیامبر اکرم (ص) بر اساس رسالت الهی خویش برای دعوت مردم به سوی خدا (احزاب: ۴۶) و گسترش عدل و قسط (حدید: ۲۵) ناگزیر از برقراری رابطه و اتخاذ راه‌های دیپلماتیک برای تحقق رسالت خویش بوده است. سیره پیامبر (ص) در مسئله دعوت و برقراری ارتباط با انسان‌های پیرامون خویش، گروه‌ها، قبایل و کشورها و الگوهای ارائه شده از اصول و روش‌های دیپلماسی در آیات قرآن، دیپلماسی اسلامی را با انسانی‌ترین، مترقی‌ترین و پویاترین نوع روابط بین‌الملل و رفتار سیاسی معرفی می‌کند.

هورتون (۲۰۱۸) یکی از تحقیقات جامع در این حوزه را به انجام رساند. وی در تحقیق خود که با هدف آمیختگی بین ورزش و جنگ انجام گرفت، پی بردند که ورزش به واسطه بروز اختلافات و جنگ‌ها تحت شعاع قرار می‌گیرد و از طرفی خود ورزش جهت کاهش آثار جنگ می‌تواند در جوامع اجرایی گردد. هودگسون (۲۰۱۹) در تحقیق خود مشخص نمود که در حاشیه جنگ جهانی دوم در کشور انگلستان، ورزش در ابتدا تحت تأثیر جنگ جهانی قرار گرفت و تعطیل شد اما در ادامه جنگ جهانی دوم، ورزش جهت پویا سازی کشور انگلستان مجدداً ادامه یافت. با این توجه به نظر می‌رسد جنگ و تروریسم ارتباط نزدیکی با ورزش دارا می‌باشند. این در حالی است که تنش‌های بالای خاورمیانه در سال‌های اخیر سبب گردیده است تا ورزش نتواند نقش محوری در کاهش این تنش‌ها داشته باشد و این خود سبب کاهش وجهه ورزش کشورهای اسلامی شده است. به عبارتی ورزش در مقابله با این تنش‌ها شکست خورده است و خود نیز تحت تأثیر جنبه‌های منفی جنگ و تروریسم قرار گرفته است. از طرفی به نظر می‌رسد دخالت‌های برخی کشورهای خارجی بر تنش‌های شکل گرفته شده در خاورمیانه سبب گردیده است تا ورزش نتواند نقش محوری در توسعه روابط در کشورهای اسلامی داشته باشد.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر مشخص گردید که در میان انواع جنگ، تنها جنگ روانی و نظامی در کنار تروریسم سبب کاهش وجهه ورزش کشورهای اسلامی می‌گردد. گیولانوتی و ارمسترونک (۲۰۱۱) در تحقیق خود مشخص نمودند که بروز جنگ‌های نظامی به واسطه آثار روانی و تخریبی خود سبب می‌گردد تا رویدادها و فعالیت‌های ورزشی تحت شعاع قرار گیرد. قلیس (۱۹۹۷) مشخص نمودند که جنگ به واسطه بروز جریان‌های روانی منفی سبب تأثیرگذاری بر ورزش می‌گردد. از طرفی تحقیقات مختلفی به آثار منفی تروریسم بر ورزش اشاره داشتند. توهی و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیق خود مشخص نمودند که تروریسم به واسطه آثار منفی خود سبب تأثیرگذاری بر گردشگران جام جهانی ۲۰۰۲ گردید. تایلور و توهی (۲۰۰۷) نیز اشاره داشتند که احتمال وجود حملات تروریستی بسیاری از جنبه‌های مختلف المپیک ۲۰۰۴ را تحت شعاع قرار داد. کلند (۲۰۱۹) نیز در تحقیق خود اشاره داشتند که تروریسم به علت بروز آثار روانی منفی سبب تأثیرگذاری ماهیت ورزش می‌گردد. اسپایچ (۲۰۱۶) نیز مشخص نمودند که آثار منفی تروریسم سبب بروز مشکلات و محدودیت‌های در توسعه و گسترش ورزش می‌گردد. به نظر می‌رسد جنگ نظامی و روانی و همچنین بروز تروریسم در دو جنبه سبب بروز مشکلاتی برای ورزش کشورهای اسلامی می‌گردد. در مرحله اول این جنگ و تروریسم سبب بروز آثار مخرب فیزیکی بر کشورهای اسلامی شده است که این خود سبب عدم توسعه برخی زیرساخت‌های ورزشی شده است. از طرفی این مساله سبب گردیده است تا تبلیغات منفی بسیاری در

سطح جهان در خصوص وضعیت کشورهای اسلامی ایجاد گردد که این نیز سبب بروز آثار روانی منفی در سطح جهان در خصوص ورزش کشورهای اسلامی شده است. در تثبیت این مساله لازم به ذکر است که تحقیق حاضر به خوبی مشخص نمود که جنگ اقتصادی و سایبریک به علت فقدان توانایی در بروز مشکلات فیزیکی و همچنین شکل گیری آثار مخرب روانی نتوانسته است بر وجهه ورزش کشورهای اسلامی تاثیرگذار باشد. از طرفی وجود منابع اقتصادی مناسب در کشورهای اسلامی سبب گردیده است تا جنگ های اقتصادی و سایبریک نتواند چندان وجهه ورزش کشورهای اسلامی را تحت شعاع قرار دهد.

اسلام به عنوان کامل ترین و آخرین دین الهی، با داشتن نزدیک به یک و نیم میلیارد پیرو و حدود پنجاه کشور مسلمان در عرصه نظام بین الملل، باید دستورات و قواعدی را به مسلمانان ارائه کرده باشد یا این قواعد در متون اسلامی موجود باشند تا مسلمانان بر اساس آنها یا با بهره گیری از آنها، به تعامل با سایر ملت ها بپردازند. ورزش می تواند در ارتقا روابط حسنه میان ملل اسلامی و کاهش تنش های موجود نقش مهمی داشته باشد. اگرچه امروزه بهره مناسبی از ظرفیت های ورزشی در جهت ارتقا صلح و دوستی به خصوص در کشورهای اسلامی نشده است اما نیاز است تا تحول اساسی در این خصوص ایجاد گردد. با توجه به تاکید مهم اسلام بر ارتقا صلح و دوستی، ورزش می تواند پیام آور صلح و دوستی در سطح بین المللی باشد که این مساله حتی جایگاه اسلام را بیش از پیش قوی نماید. به عبارتی ورزش به عنوان یک ابزار کاربردی و تبلیغاتی همه گیر، می تواند اهداف اسلام در توسعه صلح و دوستی را تسرعی بخشد.

جنگ و تروریسم از جمله مشکلات جهان امروزی می باشد که دامنه آثار مخرب آن ورزش را نیز تحت تاثیر قرار داده است. اگرچه رویدادهای ورزشی به عنوان نماد صلح و دوستی امروزه نقش مهمی در ترویج صلح در سطح بین المللی دارد اما تنش های موجود در خاورمیانه به علت گستردگی و حضور کشورهای بیگانه سبب گردیده است تا آثار سو بر ورزش کشورهای اسلامی برجای گذارد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهادات زیر ارائه شده است؛

- ایجاد شبکه تلویزیونی ورزشی ویژه ورزش کشورهای اسلامی جهت ایجاد ارتباطات ورزشی.
- پذیرش میزبانی رویدادهای مهم ورزشی توسط کشورهای اسلامی و همکاری میان کشورهای اسلامی جهت سربلندی در برگزاری این رویدادها.
- برگزاری منظم مسابقات ورزشی همبستگی کشورهای اسلامی و پوشش رسانه ای گسترده از این مسابقات جهت مخابره در سطح بین المللی.
- برگزاری مسابقات نمادین ورزشی میان کشورهای اسلامی دارای تنش جهت کاهش تنش های موجود.
- دعوت از تیم های مطرح ورزشی جهت حضور در کشورهای اسلامی و برگزاری اردوها و مسابقات مشترک جهت گسترش تعاملات ورزشی کشورهای اسلامی با سایر کشورها.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. بیهقی، احمدبن حسین بیهقی. (۲۰۰۳). السنن الکبری، ج ۱۵، ص ۲۵۲، بیروت ۱۴۲۴/۲۰۰۳.
۴. توشیهیکو ایزوتسو. (۱۹۶۶). مفاهیم اخلاقی دینی در قرآن، ج ۱، ص ۷۴-۱۰۴، مونترال.
۵. حسین زاده، محبوبه. (۱۳۸۷). بررسی تأثیرات جنگ بر کودکان: امیدی به اندازه هیچ، اعتماد، شماره ۱۷۰۲، <http://www.magiran.com/npview.asp?ID=1640931>
۶. جعفریان، رسول (۱۳۶۹)، تاریخ سیاسی اسلام، قم: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۷. خدوری، مجید (۱۳۸۰)، جنگ و صلح در حقوق اسلام، تهران: دانشگاه پیام نور.
۸. سلطانی نسب، ابراهیم. (۱۳۶۲). جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، در الحیاء التراث العربی، لبنان.
۹. راسخ، نازنین؛ جوادی پور، محمد. (۱۳۹۶). نقش ورزش و توسعه دیپلماسی ورزشی در پیشبرد سیاست‌های فرهنگی- اجتماعی و روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران، نشریه مدیریت ورزشی.
۱۰. رعنائی، شهین. (۱۳۹۶). بررسی تأثیرات جنگ جهانی اول بر ساختارهای اجتماعی مناطق غربی ایران، مجله علمی-پژوهشی پژوهش‌های تاریخی، ۹(۳)، ۳۲-۱۸.
۱۱. سلیمی، عبدالحکیم. (۱۳۸۲). روابط بین الملل در اسلام بررسی مراحل تاریخی، معرفت، شماره ۶۹.
۱۲. شریعتی، مهدی؛ گودرزی، محمود. (۱۳۹۴). جایگاه دیپلماسی ورزش در روابط بین‌الملل جمهوری اسلامی ایران؛ رویکرد کیفی مبتنی بر تحلیل محتوا، دانش سیاسی، ۱۱(۲۲)، ۹۵-۱۲۷.
۱۳. کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۷۷۷۹.
۱۴. صباغیان، علی. (۱۳۹۴). دیپلماسی ورزشی، مطالعات فرهنگ ارتباطات، ۱۶(۳۱)، ۱۵۱-۱۳۲.
۱۵. متقیان نژاد، مصطفی؛ قدیم ملالو، علی؛ موسوی، سید محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی ابعاد جنگ نرم و اثرات تهاجم فرهنگی بر جوانان، کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی، قم، مرکز راهبری مهندسی فرهنگی شورای فرهنگ عمومی استان بوشهر.
۱۶. محمد، حمید... (۱۳۷۴)، نامه‌ها و پیمانهای سیاسی حضرت محمد(ص) و اسناد صدر اسلام، ترجمه سید محمد حسینی، تهران: انتشارات سروش.
۱۷. نسترن بروجنی، ایمان. (۱۳۹۱). جایگاه ورزش در اعمال و مقابله با جنگ نرم، دومین همایش ملی استعدادیابی ورزشی، تهران، سازمان بسیج ورزش.
۱۸. نوری، حسین بن محمدتقی. (۱۴۰۸). مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۱، ص ۱۸۷، قم.
19. Avraham, E. (2013). Crisis communication, image restoration, and battling stereotypes of terror and wars: Media strategies for attracting tourism to Middle Eastern countries. *American Behavioral Scientist*, 57(9), 1350-1367.
20. Berg, B. K., Kessler, S. A., Berg, T. M. H. B. K., & Hunt, T. M. (2016). A realist perspective of sport and international relations: US governmental perceptions of Olympic boycott movements, 1936–2008. The 'Olympic and Paralympic 'Effect on Public Policy, 7.
21. Billings, A. C., Brown, C. L., Crout III, J. H., McKenna, K. E., Rice, B. A., Timanus, M. E., & Ziegler, J. (2008). The games through the NBC lens: Gender, ethnic, and national equity in the 2006 Torino Winter Olympics. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(2), 215-230.
22. Bormann, N. C., & Savun, B. (2018). Reputation, concessions, and territorial civil war: Do ethnic dominoes fall, or don't they? *Journal of Peace Research*, 0022343318767499.
23. Cha, V. (2013). "The Asian games and diplomacy in Asia: Korea–China–Russia". *The International Journal of the History of Sport*, 30(10), pp: 1176-1187.

24. Cleland, J. (2019). Sports Fandom in the Risk Society: Analyzing Perceptions and Experiences of Risk, Security and Terrorism at Elite Sports Events. *Sociology of Sport Journal*, 36(2), 144-151.
25. Coakely, J. J. (2009). *Sports in society: issues and controversies* Sports in society: issues and controversies. tenth ed.: McGraw-Hill
26. Giulianotti, R., & Armstrong, G. (2011). Sport, the Military and Peacemaking: history and possibilities. *Third World Quarterly*, 32(3), 379-394.
27. Hoberman, J. M. (1984). *Sport and political ideology* (Vol. 62). University of Texas Press.
28. Hoberman, J. (2011). The myth of sport as a peace-promoting political force. *SAIS Review of International Affairs*, 31(1), 17-29.
29. Hodgson, G. (2019). Fields of battle: UK government and public attitudes to sport in the Second World War. *Leisure/Loisir*, 43(2), 271-286.
30. Horton, P. (2018). The Ambivalence of the Reaction, Response, Legacy and War Memory: The Japanese Occupation of the Malayan Peninsula: The Consequences for Sport of the Imperial Past and the Democratic Present. In *Japanese Imperialism: Politics and Sport in East Asia* (pp. 279-334). Palgrave Macmillan, Singapore.
31. Lee, Y. S. (2006). The Korean War and tourism: legacy of the war on the development of the tourism industry in South Korea. *International Journal of Tourism Research*, 8(3), 157-170.
32. Jansen, S. C., & Sabo, D. (1994). The sport/war metaphor: Hegemonic masculinity, the Persian Gulf War, and the new world order. *Sociology of Sport Journal*, 11(1), 1-17.
33. Phillips, M. G. (1997). Sport, war and gender images: the Australian sportsmen's battalions and the First World War. *The International Journal of the History of Sport*, 14(1), 78-96.
34. Solstad, G. M., & Strandbu, Å. (2019). Culturally framing 'safe sport': on political mobilisation against abuse in Zambian sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 11(4), 625-637.
35. Spaaij, R. (2016). Terrorism and security at the Olympics: empirical trends and evolving research agendas. *The International Journal of the History of Sport*, 33(4), 451-468.
36. Taylor, T., & Toohey, K. (2007). Perceptions of terrorism threats at the 2004 Olympic Games: Implications for sport events. *Journal of Sport & Tourism*, 12(2), 99-114.
37. Toohey, K., Taylor, T., & Lee, C. K. (2003). The FIFA World Cup 2002: The effects of terrorism on sport tourists. *Journal of Sport Tourism*, 8(3), 186-196.
38. Xifra, J. (2009). Building sport countries' overseas identity and reputation: A case study of public paradiplomacy. *American Behavioral Scientist*, 53(4), 504-515.